

Věc C-338/19

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce

Datum doručení:

25. dubna 2019

Předkládající soud:

Tribunale Amministrativo Regionale per la Sardegna (Itálie)

Datum předkládacího rozhodnutí:

9. ledna 2019

Žalobkyně:

Telecom Italia SpA

Žalovaný:

Regione Sardegna

(omissis)

**Tribunale Amministrativo Regionale per la Sardegna (regionální správní
soud pro Sardinii)**

(První senát)

vydal toto

USNESENÍ

o žalobě *(omissis)* podané

Telecom Italia S.p.A *(omissis)*;

proti

Regione Sardegna (region Sardinie) *(omissis)*;

na zrušení:

- oznámení ze dne 5. dubna 2013 protokol č. 2586, které bylo podepsáno ředitelem Servizio Reti ed Infrastrutture (služba pro sítě a infrastrukturu), kterým region Sardinie zamítl žádost podanou Telecom Italia, jejímž cílem bylo zrušení, v rámci autoremedury, rozhodnutí ředitele č. 1470 ze dne 19. prosince 2012, kterým bylo žalobkyni nařízeno vrácení, v plné výši, příspěvku vyplaceného v rámci projektu určeného na rozšíření služeb širokopásmového připojení ve znevýhodněných oblastech Sardinie (SICS), přičemž však byla protiprávně uplatněna úroková sazba stanovená v člancích 9 a násl. nařízení (ES) č. 794/2004, ve znění nařízení (ES) č. 271/2008, pro případ protiprávní nebo zneužívající státní podpory;

- výše uvedeného rozhodnutí ředitele č. 1470 ze dne 19. prosince 2012, kterým bylo nařízeno navrácení výše uvedeného spolufinancování, čímž *de facto* v rámci autoremedury zrušil rozhodnutí o poskytnutí tohoto spolufinancování z důvodu nesplnění podmínek legality podpory, v části, ve které stanovilo uplatnění úrokových sazeb uvedených v nařízení (ES) č. 794/2004 namísto zákonných úrokových sazeb;

- v nezbytném rozsahu oznámení č. 80 ze dne 4. ledna 2013, které bylo podepsáno ředitelem Služby pro sítě a infrastrukturu, které obsahuje odůvodnění uplatnění výše uvedené úrokové sazby;

- všechny předchozí, související a následné akty, včetně, v nezbytném rozsahu a v mezích vlastního zájmu, aktů veřejné zakázky, která byla zadána Telecom Italia;

a podpůrně:

předložení předběžné otázky Soudnímu dvoru podle článku 267 SFEU, která se týká platnosti článků 14 a 16 nařízení (ES) č. 659/1999, jakož i článků 9 a násl. nařízení č. 794/2004 ve znění nařízení č. 271/2008, a to ve vztahu k čl. 108 odst. 2 SFEU (dříve článek 88 Smlouvy o ES), pokud by tato ustanovení nařízení byla vykládána ve smyslu, že členským státům umožňují autonomně ověřit protiprávnost nebo zneužívající povahu státních podpor a nařídit příjemcům její vrácení, a to při neexistenci rozhodnutí Evropské komise o navrácení podpory.

(omissis) (omissis) [řada několika odkazů]

1. - Na základě jednacího řízení vyhlášeného regionem Sardinie získala Telecom Italia S.p.A. financování určené na rozšíření služeb širokopásmového připojení ve znevýhodněných oblastech Sardinie (SICS), a to na základě konečného projektu oznámeného Evropské komisi podle článků 87 a 88 Smlouvy o ES (nyní články 107 a 108 SFEU). Rozhodnutím č. 222/2006 ze dne 22. listopadu 2006 Evropská komise považovala podporu za „slučitelnou s čl. 87 odst. 3 písm. c) Smlouvy o ES“.
2. - Region následně zadal zakázku Telecom Italia S.p.A., a to v celkové výši spolufinancování 6 100 000,00 eur. Dne 14. března 2007 byla uzavřena smlouva o spolufinancování, v níž byly mimo jiné stanoveny (článek 8) způsoby sledování

ziskovosti projektu; v odstavcích 9 a 10 bylo rovněž stanoveno, že „*pokud Komise na konci sledovaného období zjistí menší selhání trhu, než jaké se očekávalo, oznámí to Komise Společnosti, aby jí umožnila předložit případné protiargumenty. Nenapadení závěrů [...] se rovná přijetí těchto závěrů. V takovém případě je Společnost povinná vrátit poměrnou část poskytnutého spolufinancování, a to včetně zákonných úroků vypočítaných ode dne poskytnutí*“.

3. - Na konci sledování region Sardinie prostřednictvím rozhodnutí ředitele č. 1470 ze dne 19. prosince 2012 - jelikož zjistil dosažení „*vnitřní míry výnosnosti projektu bez příspěvku ve výši 12,772%, a tedy vyšší než maximální limit 10% stanovený v návrhu projektu jakožto ukazatel selhání trhu*“ - nařídil vrácení, v plné výši, až do té doby poskytovaného příspěvku ve výši 5 490 000,00 eur, přičemž na tuto částku uplatnil úrokovou sazbu stanovenou pro vrácení neslučitelných a protiprávních státních podpor podle článků 9 a násl. nařízení Komise (ES) č. 794/2004 ze dne 21. dubna 2004 (kterým „*se provádí nařízení Rady (ES) č. 659/1999, kterým - po změně názvu - ,se stanoví prováděcí pravidla k článku 108 Smlouvy o fungování Evropské unie*““) ve znění nařízení Komise (ES) č. 271/2008 ze dne 30. ledna 2008.
4. - Předmětnou žalobou společnost Telecom Italia S.p.A. navrhla zrušení výše uvedeného regionálního rozhodnutí, jakož i dalších aktů, které jsou blíže popsány výše, neboť považovala uplatnění úrokové sazby stanovené pro navrácení protiprávních nebo zneužívajících státních podpor za protiprávní.

4.1. - Společnost zejména uvádí následující žalobní důvody:

- porušení článků 4 a 7 nařízení (ES) č. 659/1999, neboť rozhodnutí Evropské komise č. 222/2006 ze dne 22. listopadu 2006, které považovalo oznámenou státní podporu za slučitelnou se Smlouvou, nelze považovat za „*podmínečné rozhodnutí*“ ve smyslu čl. 7 odst. 4 výše uvedeného nařízení Společenství [podle něhož „*Komise může připojit ke kladnému rozhodnutí podmínky, za kterých může být podpora považována za slučitelnou se společným trhem, a může stanovit povinnosti pro umožnění kontroly plnění rozhodnutí (dále jen ,podmínečné rozhodnutí')*“; jelikož nebylo zahájeno formální vyšetřovací řízení (kdy jedním z jeho výsledků může být podmíněčné rozhodnutí);

- porušení čl. 108 odst. 2 prvního pododstavce Smlouvy o fungování Evropské unie, který svěřuje výhradně Evropské komisi pravomoc ke zrušení nebo upravení zneužívaných státních podpor; a článku 16 nařízení (ES) č. 659/1999, který stanoví (v oblasti „*Zneužití podpory*“), že: „*Aniž je dotčen článek 23, může Komise v případech zneužití podpory zahájit formální vyšetřovací řízení podle čl. 4 odst. 4. Články 6, 7, 9 a 10, čl. 11 odst. 1, články 12, 13, 14 a 15 se použijí přiměřeně*“; tedy pokud Komise nemá v úmyslu předložit záležitost přímo Soudnímu dvoru v souladu s článkem 23 uvedeného nařízení, je povinná zahájit formální vyšetřovací řízení za účelem zjištění zneužívajícího provádění jejího rozhodnutí, na jehož konci přijme rozhodnutí o navrácení podpory podle článku

14 tohoto nařízení, prostřednictvím kterého Komise posoudí případné porušení dříve připojených podmínek (v případě podmíněčných rozhodnutí);

- neplatnost článků 14 a 16 nařízení (ES) č. 659/1999, jakož i článků 9 a násl. nařízení (ES) č. 794/2004, ve znění nařízení (ES) č. 271/2008, z důvodu porušení čl. 108 odst. 2 prvního pododstavce SFEU, jsou-li vykládány v tom smyslu, že umožňují členským státům autonomně ověřit případné zneužití podpory dříve schválené Komisí a uplatňovat následné úroky, a to i v případě, že neexistuje předchozí rozhodnutí Evropské komise (o navrácení).

5. - Řízení se zúčastnil region Sardinie, který v první řadě vznesl námitku opožděnosti žaloby [příslušné důvody] (*omissis*). Ve věci samé navrhl zamítnutí žaloby z důvodu její neopodstatněnosti.

6. - (*omissis*) [soudní jednání]

7. - (*omissis*)

(*omissis*) (*omissis*) [Námitka opožděnosti žaloby je zamítnuta]

8. - Pokud jde o meritum sporu, tento soudní senát má za to, že je třeba Soudnímu dvoru Evropské unie předložit žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podle článku 267 Smlouvy o fungování EU, která se týká výkladu výše uvedených ustanovení nařízení (ES) č. 659/1999 ze dne 22. března 1999 a nařízení (ES) č. 794/2004 ze dne 21. dubna 2004, ve znění nařízení (ES) č. 271/2008 ze dne 30. ledna 2008, a to ohledně aspektů, které budou objasněny níže.

9. - Úvodem je třeba uvést, že všechny žalobní důvody vznesené žalobkyní Telecom Italia S.p.A. jsou s ohledem na svou úzkou provázanost relevantní, a to v tom smyslu, že případné vyhovění byť jen jednomu z nastíněných žalobních důvodů by umožnilo rozhodnutí sporu s následným zrušením napadených rozhodnutí.

10. - Relevantní ustanovení unijního práva.

Pro řešení projednávané věci jsou relevantní následující ustanovení unijního práva.

Zprvée, čl. 108 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie (dříve čl. 88 odst. 2 Smlouvy o ES), který stanoví, že: „Zjistí-li Komise poté, co vyzvala zúčastněné strany k podání připomínek, že podpora poskytovaná některým státem nebo ze státních prostředků není slučitelná s vnitřním trhem podle článku 107 nebo že je zneužívána, rozhodne, že dotýčný stát ve lhůtě stanovené Komisí takovou podporu zruší nebo upraví“.

Kromě toho jsou relevantní různá ustanovení nařízení (ES) č. 659/1999 ze dne 22. března 1999 („Nařízení Rady, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku 108 Smlouvy o fungování Evropské unie“):

- článek 1 odst. 1 písm. g), podle něhož se „zneužitím podpory“ rozumí „podpora použitá příjemcem v rozporu s rozhodnutím přijatým na základě čl. 4 odst. 3 nebo čl. 7 odst. 3 nebo 4 tohoto nařízení“;

- článek 7 odst. 4, podle kterého „Komise může připojit ke kladnému rozhodnutí podmínky, za kterých může být podpora považována za slučitelnou se společným trhem, a může stanovit povinnosti pro umožnění kontroly plnění rozhodnutí (dále jen „podmínečné rozhodnutí“)“;

- článek 16, který uvádí, že „Aniž je dotčen článek 23, může Komise v případech zneužití podpory zahájit formální vyšetřovací řízení podle čl. 4 odst. 4. Články 6, 7, 9 a 10, čl. 11 odst. 1, články 12, 13, 14 a 15 se použijí přiměřeně“.

Konečně čl. 9 odst. 1 a 2 nařízení Komise (ES) č. 794/2004 ze dne 21. dubna 2004 (kterým se provádí nařízení Rady (ES) č. 659/1999 ze dne 22. března 1999), ve znění nařízení Komise (ES) č. 271/2008 ze dne 30. ledna 2008, který stanoví, že:

- „1. Není-li zvláštním rozhodnutím stanoveno jinak, úroková sazba, která má být použita pro navrácení státní podpory poskytnuté v rozporu s čl. 88 odst. 3 Smlouvy [o ES nyní: čl. 108 odst. 3], je roční procentní sazba, kterou Komise předem stanoví pro každý kalendářní rok“;

- „2. Úroková sazba se vypočítá připočtením 100 základních bodů k roční sazbě obvyklé na peněžním trhu. Nejsou-li tyto sazby k dispozici, použije se tříměsíční sazba obvyklá na peněžním trhu nebo v případě, že neexistuje, výnos ze státních obligací“.

11. - Ustanovení vnitrostátního práva.

V rámci vnitrostátního práva představují relevantní ustanovení [italského] občanského zákoníku, konkrétně čl. 1282 odst. 1 (podle kterého „likvidní a splatné pohledávky peněžitých částek vytvářejí zákonné úroky, pokud zákon nebo titul nestanoví jinak“); a článek 1284 (který uvádí, že „zákonná úroková sazba se stanoví ve výši 0,8 % per annum. Na podnět Ministro del tesoro (ministr financí) podaný prostřednictvím vyhlášky zveřejněné v Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana (Úřední věstník Italské republiky) před 15. prosincem roku předcházejícího uplatnění sazby lze každoročně měnit její výši v závislosti na průměrném hrubém ročním výnosu státních dluhopisů na dobu nepřesahující dvanáct měsíců a s přihlédnutím k míře inflace zaznamenané v daném roce. Není-li nová výše sazby stanovena do 15. prosince, zůstává v průběhu následujícího roku nezměněna“).

12. - Závěry.

Pochybnost, která odůvodňuje položení předběžných otázek, se týká především výkladu článku 16 nařízení č. 659/1999.

Prostřednictvím rozhodnutí Evropské komise č. 222/2006 ze dne 22. listopadu 2006 byla totiž předmětná podpora shledána slučitelnou se Smlouvou pod podmínkou, že v důsledku provádění nevytvoří podporovaný projekt vyšší zisk, než se původně předpokládalo. V takovém případě „*Telecom Italia bude muset vrátit poměrnou část podpory*“ (bod 5.2.3 písm. g) rozhodnutí).

Navíc článek 16 uvedeného nařízení, který stanoví, že Komise může (alternativně) v případech zneužití podpory, při existenci podmíněčného rozhodnutí, předložit záležitost přímo Soudnímu dvoru nebo zahájit formální vyšetřovací řízení (které může případně skončit rozhodnutím o navrácení), patrně vylučuje možnost, aby jednotlivý členský stát autonomně stanovil zneužití státní podpory. Výklad, který je podle všeho potvrzen v čl. 108 odst. 2 SFEU, který vyhrazuje pravomoc zrušit nebo upravit neslučitelnou nebo protiprávní podporu Komisi.

V každém případě nařízení (ES) č. 794/2004 ve výše uvedeném čl. 9 odst. 1 a 2 stanoví „úrokov[ou] sazbu, která má být použita pro navrácení *státní podpory poskytnuté v rozporu s čl. 108 odst. 3*“ SFEU, ale nezdá se, že by zahrnovalo případ, kdy je navrácení nařízeno v důsledku nesplnění podmínky při provádění státní podpory schválené podmíněčným rozhodnutím. V takovém případě, s přihlédnutím k objektivní rozdílnosti obou situací, které podléhají navrácení, by se na částku, která má být vrácena, mohla uplatnit, jak tvrdí žalobkyně, zákonná úroková sazba vypočítaná podle pravidel členského státu.

13. - Formulace předběžných otázek.

S ohledem na výše uvedené skutečnosti T.A.R. per la Sardegna (regionální správní soud pro Sardinii) formuluje následující předběžné otázky:

„Musí být článek 16 nařízení (ES) č. 659/1999 ze dne 22. března 1999 („nařízení Rady, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku 108 Smlouvy o fungování Evropské unie“), použitelný *ratione temporis*, který uvádí, že „[a]niž je dotčen článek 23, může Komise v případech zneužití podpory zahájit formální vyšetřovací řízení podle čl. 4 odst. 4. Články 6, 7, 9 a 10, čl. 11 odst. 1, články 12, 13, 14 a 15 se použijí přiměřeně“, vykládán v tom smyslu, že předběžné rozhodnutí o navrácení musí být přijato Evropskou komisí i v případech zneužití podpory (aniž by tím byla dotčena pravomoc Komise předložit záležitost přímo Soudnímu dvoru Evropské unie podle článku 23 nařízení (ES) č. 659/1999)?;

- v případě záporné odpovědi na předchozí otázku, musí být článek 16 nařízení (ES) č. 659/1999 ze dne 22. března 1999 prohlášen za neplatný z důvodu porušení čl. 108 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie (dříve čl. 88 odst. 2 Smlouvy o ES)?;

- musí být čl. 9 odst. 1 a 2 nařízení Komise (ES) č. 794/2004 ze dne 21. dubna 2004 (kterým se provádí nařízení Rady (ES) č. 659/1999 ze dne 22. března 1999), ve znění nařízení Komise (ES) č. 271/2008 ze dne 30. ledna 2008, vykládán v tom smyslu, že se úroková sazba v něm stanovená pro vrácení neslučitelné a protiprávní státní podpory uplatní i v případě navrácení státních podpor

schválených podmíněným rozhodnutím, které jsou zneužívající z důvodu splnění stanovené podmínky?“

Z těchto důvodů

Tribunale Amministrativo Regionale per la Sardegna (regionální správní soud pro Sardinii), první senát, stanoví následující:

1) předkládá podle článku 267 Smlouvy o fungování Evropské unie Soudnímu dvoru Evropské unie předběžné otázky uvedené v odůvodnění;

2) přerušuje toto řízení až do rozhodnutí o předběžné otázce;

(omissis) [formality řízení]

(omissis) Cagliari (omissis) 9. ledna 2019 (omissis)

(omissis)

PRACOVNÍ DOKUMENT